

BRYD TABUET

Undervisningsmateriale - Udskoling

Red Barnet

Information om materialet

KLASSE:

7.-10. klasse

TEMAORD:

børns rettigheder, FN's børnekonvention, beskyttelse mod vold

FAG:

dansk, samfundsfag, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab

AKTIVITETSTYPER:

case-arbejde, dilemmatest, refleksion- og dialogøvelser

Kort om materialet

- Gennem en række øvelser skal de større elever forholde sig til og arbejde med artikel 19 i FN's børnekonvention, som handler om børns ret til beskyttelse mod alle former for vold.
- Du kan bruge materialet til at undervise i og åbne samtalen om børn og unges ret til at leve et liv uden vold.

Vigtigt at vide inden du bruger materialet:

Materialet omhandler retten til ikke at opleve eller udsættes for fysisk og psykisk vold. Husk at du ikke skal være ekspert, men en tryk voksen, der kan hjælpe hvis en elev har brug for det. Stil dig derfor til rådighed for eleverne og vis at man godt kan tale om dette vigtige emne. Vær opmærksom på din skærpede underretningspligt.

Introduktion

- Færre børn i dag bliver udsat for vold fra deres forældre i forhold til tidligere. Alligevel har omkring hver sjette danske ung været udsat for fysisk vold i hjemmet i løbet af det seneste år. I de fleste tilfælde er der tale om en engangsepisode, men skønsmæssigt bliver ca. 5 procent udsat for langvarig og/eller mere alvorlig vold. (Kilde: VIVE rapporten '*Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn*' fra 2021)
- Rapporten viser også, at hver femte ung har oplevet en uønsket seksuel hændelse – og at det fortrinsvis er unge, der krænker unge.

Formålet med materialet

Formålet med "Brud tabuet" er at eleverne kender til børnekonventionens artikel 19, og at de ved, hvor de kan søge hjælp, hvis de er udsat for vold, og desuden:

- At eleverne ved, de har ret til at blive beskyttet mod alle former for vold
- At eleverne kender til begreberne fysisk og psykisk vold
- At eleverne sammen kan reflektere over cases og komme med bud på, hvad unge, der er udsat for vold skal gøre og hvem, der kan hjælpe dem

Materialiet

Kobling til FN's børnekonvention:

Alle Red Barnets materialer er funderet på FN's børnekonvention. Dette materiale berører særligt følgende rettighed:

- Beskyttelse mod mishandling. Staten skal beskytte barnet mod alle former for mishandling begået af forældre eller andre. Staten skal hjælpe barnet, når det har været udsat for mishandling (artikel 19).

Materialiets opbygning:

Forløbet består af en velkomst, grundviden, fire øvelser, som handler om, hvad vold er, hvorfor vold er ulovligt og hvor man kan få hjælp, samt en opsamling. Vi opfordrer til, at I gennemfører øvelserne i rækkefølge.

Baggrund for materialet:

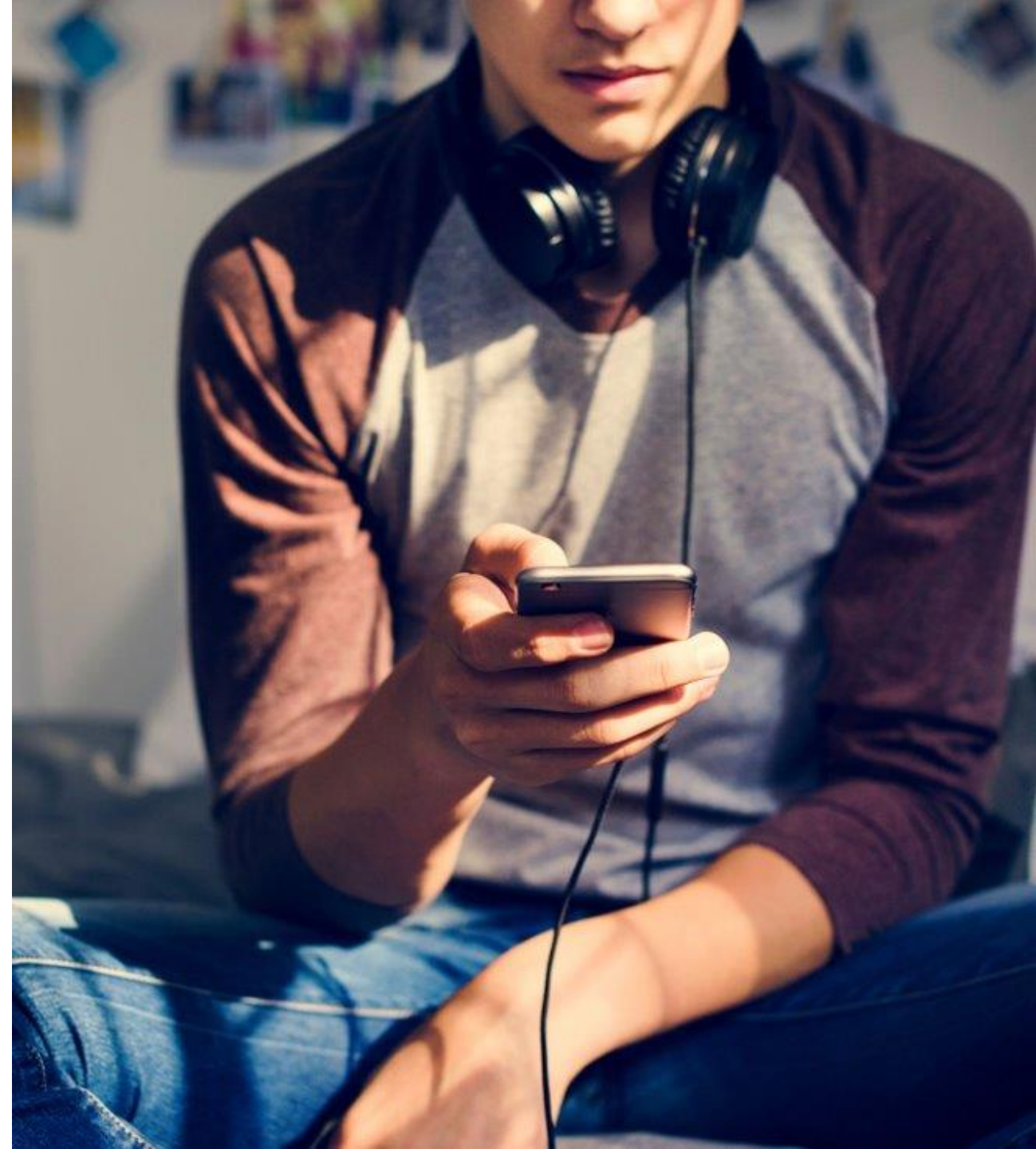
Vi ved, at unge, der er udsat for vold næsten aldrig selv tager initiativ til at fortælle om det. Tanken med materialet "Bryd tabuet" er at skabe en anledning for at tale om vold og vise unge, at det er muligt at få hjælp.

VELKOMMEN TIL

Bryd tabuet

I dette materiale gælder det om at blive klogere på artikel 19 i FN's børnekonvention. Artiklen omhandler retten til et liv uden vold. Vi skal undervejs tale om:

- Fysisk og psykisk vold
- Hvordan vi kan tale om vold
- Vigtigheden af ikke at dække over vold

Hjernestarter – Tænk, tal, del

Hvad er et tabu, og hvorfor tror I, at materialet hedder "Bryd tabuet"?

1. Tænk først alene over det i 30 sekunder
2. Tal dernæst med din sidemakker i 60 sekunder
3. Del herefter i fællesskab i klassen

FN's børnekonvention

- FN's børnekonvention er en international aftale, som fastlægger børn og unges rettigheder og beskyttelse i samfundet. Den blev vedtaget på FN's generalforsamling d. 20. november 1989.
- Børnekonventionen gælder for **ALLE** mennesker under 18 år i alle lande, der er tiltrådt konventionen. Den tager udgangspunkt i barnets bedste for at sikre:
 - Børns grundlæggende rettigheder, fx mad, sundhed og et sted at bo
 - Børns ret til udvikling, fx skolegang, fritid, leg og information
 - Børns ret til beskyttelse, fx mod krige, vold, misbrug og udnyttelse
 - Børns ret til medbestemmelse, som fx indflydelse, deltagelse og ytringsfrihed
- Deltagerstater, FN's Børnekomité og voksne i det hele taget skal sørge for at sikre børns rettigheder.

Hvad siger loven om **vold**?

Artikel 19 – Beskyttelse mod mishandling (FN's børnekonvention)

"Staten skal beskytte barnet mod alle former for mishandling begået af forældre eller andre. Staten skal hjælpe barnet, når det har været udsat for mishandling"

Forældreansvarslovens §2, stk. 2.:

"Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling"

Hvad er vold?

I denne øvelse skal vi sammen blive klogere på, hvordan vold kan komme til udtryk på forskellige måder.

30-40
MINUTTER

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi sammen se på nogle definitioner af forskellige former for vold.
2. Derefter skal vi sammen læse en række cases op, og så skal vi forsøge at vurdere, hvad der er på spil i de forskellige cases.
3. Vi laver øvelsen, som vi kender det fra populære podcasts med paneldiskussioner.
4. Ved hver case skal et panel på 2-3 elever komme med deres første umiddelbare tanker om casen med afsæt i det spørgsmål, der stilles til den enkelte case.
5. Der kan tilføjes 1-2 supplerende kommentarer fra lytterne (resten af klassen), før vi går videre til næste case.
6. Når vi er nået gennem alle cases, gennemgår vi kort de efterfølgende pointer omkring vold, som står på det følgende slide.

Vold kan komme i flere former

Det kan være ligeså slemt for et barn eller en ung at blive udsat for psykisk vold som for fysiske overgreb. I begge tilfælde bruger voksne nemlig en form for vold til at opdrage, straffe eller bestemme over børn og unge.

- **Fysisk vold** kan være lussing, endefuld, slag, spark, rusk af spædbørn, kvælertag, brænding med cigaretter eller seksuelle overgreb.
- **Psykisk vold** kan være hvis børn eller unge bliver truet med vold og med straffe, eller hele tiden får at vide, at det ikke dur og ikke er god til noget. Det er også psykisk vold, hvis børn og unge overværer vold mellem deres forældre.
- **Seksuel vold** er alle former for seksuelle overgreb. Der er ofte også tale om både psykisk og fysisk vold – udover de seksuelle overgreb.

Kilde: Socialstyrelsens voldsnetværk

Fysisk vold er altid vold, hvad enten det foregår hjemme, mellem kærester eller et offentligt sted.

Psykisk vold er der udelukkende tale om, når det foregår i tætte relationer.

Case 1 – Mateo og Oscar:

Mateo og Oscar er klassekammerater. Mateo bliver ofte jaloux og aggressiv overfor Oscar, især når Oscar får bedre karakterer eller er bedre til sport. En dag i skolegården bliver Mateo så vred, at han giver Oscar en knytnæve i maven. Oscar knækker sammen og skal en tur forbi sundhedsplejersken, som tjekker ham.

Paneldebat: Hvilken form for vold finder sted her?

Case 2 – Camilla og Zakarias:

Camilla er træner for skolens fodboldhold. Under en træning skælder hun kraftigt ud på en af spillerne, Zakarias. Camilla råber foran resten af holdet, at Zakarias præsterer elendigt, og hun ender med at tage bolden og sparke den hårdt i hen i mod ham, så han bliver ramt på benet.

Paneldebat: Hvilken form for vold finder sted her?

Case 3 – Nora og Rigmor:

Nora og Rigmor har været bedste veninder i mange år. Men for nylig er Rigmor begyndt at ignorere Nora, udelukke hende fra sociale aktiviteter og sprede rygter om hende. Rigmor sender også truende beskeder til Nora på sociale medier og gør nar af hende foran de andre elever.

Paneldebat: Hvordan opfatter I Rigmors handlinger mod Nora?

Case 4 – Sofie og Lucas:

Sofie er alenemor til to små børn. Hun er tit træt efter arbejde, og hun synes børnene larmer meget. En dag efter arbejde skændes børnene, og hun beder dem gå ind på deres værelser. Den ældste søn, Lucas, bliver ved med at følge efter sin bror og drille ham. Sofie griber Lucas' arm og slæber ham gennem stuen ind på værelse, mens hun skælder ham ud.

Paneldebat: Hvad synes I om den måde Sofie reagerer på?

Case 5 – Manilla og Basir:

Manilla og Basir er søskende, og de har ofte skænderier derhjemme. En dag kommer det til en heftig diskussion, hvor de begge skubber og slår hinanden. Både Manilla og Basir græder efterfølgende.

Paneldebat: Hvordan vil I beskrive Manilla og Basirs handlinger overfor hinanden?

Case 6 – Alfred og Agnes:

Alfred er kæreste med Agnes, og han prøver at kontrollere hende på mange måder. Han kommenterer på hendes tøjvalg, han har holdninger til, hvem hun må tale med og til hvilke steder, hun kan gå på egen hånd. Han isolerer hende fra hendes venner og familie og truer med 'konsekvenser', hvis hun ikke gør, som han siger.

Paneldebat: Hvad tænker I om Agnes og Alfreds forhold? Hvordan vil I beskrive Alfreds måde at opføre sig på?

Vi taler i fællesskab om:

1. Hvordan var øvelsen?
2. Var det vanskeligt at vurdere de forskellige cases?
3. Var der cases, som var særligt svære eller nemme?
4. Hvorfor tror I, der også er eksempler på vold mellem jævnaldrende?

Opfølgende pointer om vold

- Alle de nævnte cases er udtryk for vold.
- De forskellige cases er både eksempler på vold i hjemmet og vold mellem jævnaldrende, ligesom der både er eksempler på fysisk og på psykisk vold.
- Psykisk vold kan være sværere at få øje på end fysisk vold.
- Skæld ud er ikke nødvendigvis psykisk vold, men hvis forældre eller kærester *systematisk* skælder ud og nedgør deres børn/kæreste, eller hvis børn overværer vold mellem forældre, er der tale om psykisk vold.

Vold er aldrig en god løsning

Vold i hjemmet er en alvorlig overtrædelse af børns rettigheder, og det er vigtigt at reagere, hvis vi oplever eller er vidne til det.

- BRYD TABUET OG SIG DET TIL NOGEN -

Vold i nære relationer

I denne øvelse skal vi sammen se kortfilmen "Den perfekte middag" og ud fra filmen tale om vold i familien, og hvordan den kan komme til udtryk.

45-50
MINUTTER

Øvelsesvejledning - Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi sammen se filmen "Den perfekte middag", som varer cirka 30 minutter.
2. Før vi ser filmen, skal vi kort tale om, hvordan lovgivningen i Danmark har ændret sig i forhold til vold i familien.
3. Bagefter forbereder vi os på filmen ved at se på nogle spørgsmål, som I skal have i baghovedet, mens I ser filmen. Tag gerne noter undervejs.
4. Når filmen er færdig, taler I med jeres sidemakker om spørgsmålene i cirka 3 minutter.
5. Derefter samler vi op fælles på spørgsmålene.

Vold i familien – Et historisk blik

- Ifølge Jyske Lov fra 1241 og Danske Lov fra 1683 måtte manden "*revse børn, kone og tyende med Stock eller Vaand, hvis de forser sig (...)*". Manden måtte kort sagt straffe sin partner, børn eller tjenestefolk. Men man måtte ikke bruge våben (Jyske Lov) eller slå sit barn så hårdt, at helbredet kom i fare (Danske Lov).
- Fra 1920 måtte manden ikke længere slå sin partner, og fra 1921 heller ikke tyendet (tjenestefolkene). Helt frem til 1967 måtte lærere slå elever.
- Først i 1997 afskaffede Folketinget forældres '*revselsesret*'. Her blev det forbudt for forældre at slå deres børn. Loven blev til, fordi undersøgelser viste, at børn risikerer alvorlige fysiske og psykiske skader, når de er udsat for vold eller er vidne til vold i familien.
- Undersøgelser har siden vist, at det kan være ligeså skadeligt for børn at overvære vold mod ens nære (fx forældre eller søskende) som selv at blive udsat for vold.

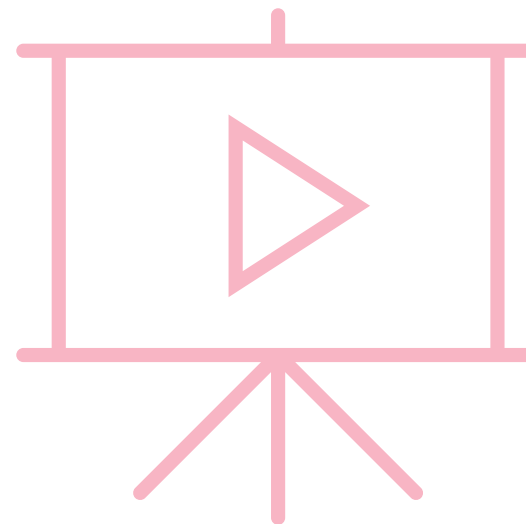
En og en – Spørgsmålene til "Den perfekte middag"

- Hvem er filmens hovedperson? Hvorfor?
- Hvilken scene er mest central/vigtig for filmen?
- Hvad er filmens vigtigste temaer?
- Hvad er filmens budskab?

Filmen "Den perfekte middag"

Find filmen [her](#)

To og to – Tal sammen om:

- Hvem er filmens hovedperson?
- Hvilken scene er mest central/vigtig for filmen?
- Hvad er filmens vigtigste temaer?
- Hvad er filmens budskab?

Vi taler i fællesskab om:

- Hvordan var det at se filmen?
- Hvad syntes I om filmens slutning?
- Hvilken slutning ville I lave, hvis det var jeres film?

Hvornår ville du reagere?

I denne øvelse skal vi teste vores egen reaktion på nogle forskellige historier. Hvad skal der egentlig til for, at vi reagerer og siger noget til nogen?

15-20
MINUTTER

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Nu skal vi spille en form for dilemmaspil.
2. Jeg læser en række opdigtede (men virkelighedsnære) historier højt for klassen, og derefter skal I beslutte hvilken handlemulighed, I vil vælge. Alle historierne har fire handlemuligheder, og hvert hjørne i klasselokalet repræsenterer hver sin handlemulighed.
3. Ikke alle historierne omhandler nødvendigvis vold, men kan også blot handle om mistriksel generelt.
4. Alle står op, mens jeg læser historierne højt.
5. Derefter tæller jeg til 10, mens I lydløst går hen til det hjørne, som repræsenterer jeres valgte handlemulighed.
6. Vi snakker undervejs om de enkelte cases og jeres holdninger og bud på reaktioner.
7. Vi samler op på øvelsen ved fælles at tale om de spørgsmål, som står på det følgende slide.

Dilemmaspil – Historie 1:

William går i 7. klasse og bliver ofte mobbet og generet af en gruppe ældre elever. De følger efter ham hjem fra skole, skubber ham rundt og kalder ham for en 'fucking taber'. En dag ser Williams klassekammerat, Rasmus, hvordan han bliver chikaneret, men han er bange for at blive mål for mobningen, hvis han blander sig.

Hjørne A: Jeg ville tage mod til mig og gribe ind, fx ved at sige "Stop det der, det er sgu ikke okay!"

Hjørne B: Jeg ville ikke gøre noget i øjeblikket. Bagefter ville jeg gå over til Rasmus og sige, at jeg ikke syntes, det var okay og at jeg gerne ville have gjort noget, men ikke vidste hvad.

Hjørne C: Jeg ville sige det til en voksen på skolen, som kender William, og som jeg tror kan hjælpe.

Hjørne D: Jeg ville gøre noget andet...

Dilemmaspil – Historie 3:

Emilie har lagt mærke til, at hendes ven, Anders, ofte har blå mærker på kroppen. Når hun spørger ham, siger han, at han er faldet og slået sig. Men Emilie har en fornemmelse af, at noget er galt, og hun er usikker på, hvad hun skal gøre.

Hjørne A: Jeg ville sige det til mine forældre og bede dem hjælpe med at finde ud af, hvad der skal ske.

Hjørne B: Jeg ville tage det op med Anders igen og direkte sige, at jeg er bekymret for, om nogen udsætter ham for vold og at jeg gerne vil hjælpe ham.

Hjørne C: Jeg ville sige til Anders, at jeg synes, det virker mærkeligt, at han hele tiden er så 'uheldig', at han får nye blå mærker og spørge ham om han prøver at dække over noget.

Hjørne D: Jeg ville gøre noget andet...

Dilemmaspil – Historie 2:

Julie bemærker, at hendes ven, Sofia, pludselig er blevet meget stille og trist. Når Julie spørger, om der er noget galt, siger Sofia, at det bare er stress og ikke er noget særligt. Men Julie kan se, at Sofia virker ked af det hele tiden. Hun er usikker på, om hun skal insistere på at hjælpe eller respektere Sofias ønske om at være alene.

Hjørne A: Jeg ville sende en besked til Sofia og skrive, at jeg er bekymret for hende, men er usikker på, hvad jeg kan gøre for at hjælpe.

Hjørne B: Jeg ville sige, at stress også er alvorligt, og at det er vigtigt ikke gå med alene.

Hjørne C: Jeg ville kontakte en voksen i Sofias netværk (fx en af hendes forældre eller en lærer) og fortælle om min bekymring for Sofia.

Hjørne D: Jeg ville gøre noget andet...

Dilemmaspil – Historie 4:

Nina opdager, at hendes ven, William, har delt nøgenbilleder af en pige fra skolen. Nina ved, at det er en krænkelse af pigens privatliv, og at det er ulovligt. Hun vil gerne gøre noget, men er bange for, hvad der vil ske.

Hjørne A: Jeg ville sende et anonymt tip til pigen og advare hende.

Hjørne B: Jeg ville tage mod til mig og sige til William, at det han har gang i er ulovligt, og at han skal sørge for at få slettet billederne, da han risikerer at blive meldt til politiet.

Hjørne C: Jeg ville sige det til en lærer eller en forælder, som kunne hjælpe.

Hjørne D: Jeg ville gøre noget andet...

Dilemmaspil – Historie 5:

En god veninde fortæller dig, at hun er blevet voldtaget til en fest.

Hjørne A: Jeg ville sige til hende, at det er godt, hun fortæller det og spørge hende, hvad hun har brug for at jeg hjælper med.

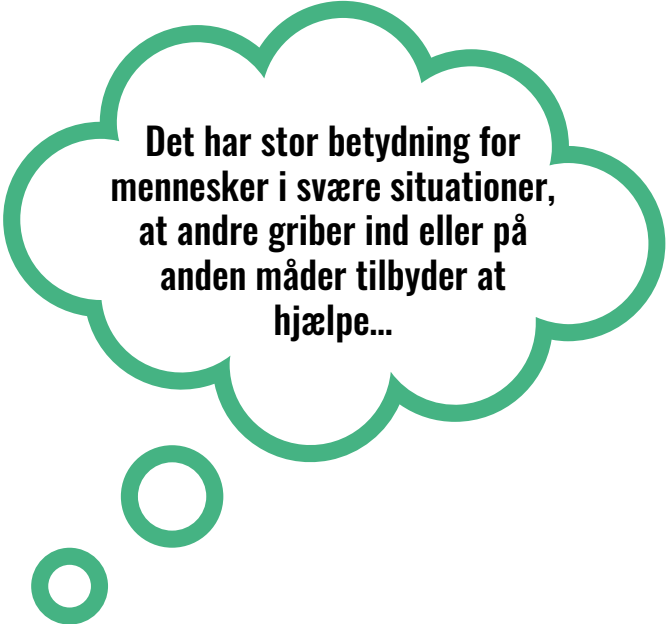
Hjørne B: Jeg ville sige til hende, at det er alvorligt, og at der skal nogle voksne ind over, som kan hjælpe med at finde ud af, hvad der skal ske.

Hjørne C: Jeg ville forsøge at overtale hende til at melde det til politiet.

Hjørne D: Jeg ville gøre noget andet...

Vi taler i fællesskab om:

- Hvad kan gøre det svært at gribe ind, når vi ser noget, som vi godt ved ikke er okay?
- Hvad vil det sige at være 'bystander'?
- Hvordan kan vi både passe på os selv og andre i situationer, hvor vi er vidner til noget, der er galt?

Det har stor betydning for mennesker i svære situationer, at andre griber ind eller på anden måder tilbyder at hjælpe...

Hvem kan hjælpe?

I denne øvelse skal vi tage udgangspunkt i en rapport fra det Kriminalpræventive Råd, som handler om, når unge overværer digitale krænkelser. Vi skal også tale om jeres bud på løsninger.

15-20
MINUTTER

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi fælles læse et par uddrag fra rapporten "Når unge overværer digitale krænkelser".
2. Rapporten konkluderer blandt andet, at mange unge ikke griber ind eller får hjælp, selvom de overværer digitale krænkelser, og så kommer den med nogle forklaringer på, hvordan det kan være.
3. Når vi har læst uddragene fra rapporten, skal I i mindre grupper drøfte rapportens konklusioner og formulere tre gode råd, som I gerne vil have, at de voksne omkring jer følger.
4. Dernæst hænger vi gruppernes forskellige råd op i klassen og taler om, hvilke af dem, I gerne vil have, at vi sender ud til klassens forældre.

Uddrag fra rapporten "Når unge overværer digitale krænkelser" (del 1)

- *"En fjerdedel (af de unge) angiver, at de ikke gjorde noget sidst de var vidne til online mobning og ulovlig billeddeling".*
- *"Når de bliver spurgt til den primære årsag til, at de ikke gjorde noget, svarer flertallet, at de ikke vidste, hvad de skulle gøre. Dertil angiver en stor andel, at de ikke følte, det ville gøre nogen forskel at handle".*
- *Den mest fremtrædende barriere, de unge oplever for at handle, er af social karakter. De unge oplever at man risikerer at stå udenfor fællesskabet eller selv risikerer at blive offer, hvis man griber ind over for krænkende adfærd. Her udgør frygten for at blive opfattet som en 'snitch' (sladderhank) en stor barriere."*

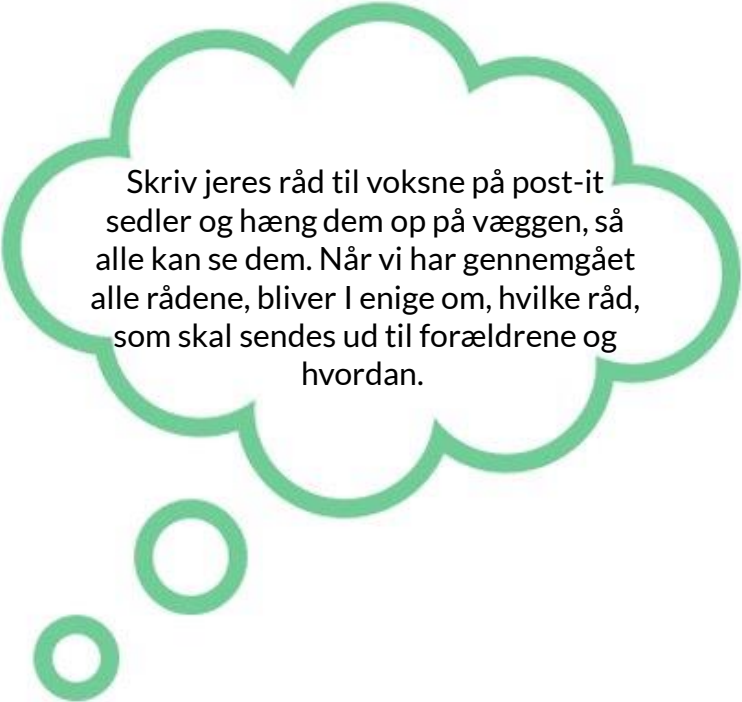
Kilde: Det kriminalpræventive Råd

Uddrag fra rapporten "Når unge overværer digitale krænkelser" (del 2)

- *"I forhold til de voksne, peger de unge på et behov for at blive mødt med en større forståelse og lydhørhed. De voksne skal lytte, før de handler, så de sikrer sig, at de handler med blik for den svære situation, man som 'bystander' står i".*
- *"De unge efterspørger muligheden for at handle anonymt eller i enerum, for på denne måde at undgå de sociale repressalier, de ellers oplever, kan være til stede, når man griber ind over for online mobning eller ulovlig billeddeling".*
- *"I tilfælde hvor de oplever, at det har været en succes at gribe ind, har de typisk været flere om at gøre det. Således kan en løsning ligeledes være, at man går flere sammen om at handle".*

I grupper – Tal sammen om:

- Hvad tænker I om rapportens konklusioner?
- Formulér tre gode råd til voksne, som kan hjælpe dem med at reagere på en god måde, hvis I betror jer til dem.

Skriv jeres råd til voksne på post-it sedler og hæng dem op på væggen, så alle kan se dem. Når vi har gennemgået alle rådene, bliver I enige om, hvilke råd, som skal sendes ud til forældrene og hvordan.

Fælles opsamling – Hvad tager vi med os?

- Alle bruger et enkelt minut på at tænke over, hvad de tager med fra i dag. Det kan være noget, som har overrasket eller gjort særligt indtryk.
- Alle rejser sig op ved deres plads, og dernæst nævner I på skift, hvad I tager med jer. Det er fint, hvis det er et enkelt ord eller en enkelt sætning. I kan sætte jer ned, når I har haft ordet.
- Vi slutter af med at kigge på det følgende slide med pointer og forslag til, hvor man anonymt kan søge hjælp eller rådgivning.

Organisationer, der kan hjælpe

Selvom det er svært, er det vigtigt at bryde tabuet om vold, så flere kan komme til at leve trygt uden vold eller overgreb.

Husk: Det værste er allerede sket. Det er vigtigt, at vi tør blande os, hvis vi er vidne til eller får fortalt, at nogen har oplevet vold eller overgreb.

Bryd Tavsheden

www.brydtavsheden.dk

Foreningen har en telefon, som du kan ringe til, en chat og en brevkasse, som du kan skrive til, hvis du er udsat for vold eller har kendskab til vold mod børn og unge.

BørneTelefonen

www.bornetelefonen.dk

Her kan du få hjælp, hvis du oplever vold i din familie eller nærmeste omgangskreds. Du kan ringe på telefon: 116 111. Dit opkald er anonymt.

GirlTalk

www.girltalk.dk